

تبیین احساس خودشکوفایی دانشجویان بر اساس حمایت اجتماعی ادراک شده و سرمایه اجتماعی

مقدمه: مدیریت جهادی ویژگیهای اثباتی دارد و می‌توان برای آن مرزهای معین و مشخصی با الگوهای متعارف و رایج مدیریتی در جهان قائل شد. روش: روش پژوهش حاضر توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه پژوهش شامل تمامی آزادگان تحت پوشش مؤسسه بنیاد شهید شهر تهران است. روش نمونه‌گیری، خوشه‌ای بوده و ۲۸۴ نفر از آزادگان به صورتی تصادفی به‌عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند. برای جمع‌آوری اطلاعات در پژوهش حاضر از پرسشنامه محقق‌ساخته استفاده شد که اعتبار آن توسط متخصصان تأیید شد و پایایی آن ۰/۹۳۴ گزارش شد. برای تحلیل داده‌ها از روشهای آماری همبستگی، رگرسیون و تحلیل مسیر و نرم‌افزارهای SPSS و LISREL استفاده شد.

یافته‌ها: حضور آزادگان در طرحهای جهادی با هدف رفع مشکلات اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و بهداشتی و درمانی به ترتیب ۰/۳۰، ۰/۳۸، ۰/۲۷ و ۰/۲۱ رابطه دارد. برای ترسیم مدل حضور آزادگان در طرحهای جهادی و تأثیر آن بر هر یک از ابعاد فوق از نرم‌افزار لیزرل استفاده شده است که بر اساس آن می‌توان بیان کرد که حضور آزادگان در طرحهای جهادی در زمینه‌های رفع مشکلات ابعاد مذکور، تأثیرگذار بوده است.

بحث: نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بین حضور آزادگان در طرحهای جهادی و رفع مشکلات اقتصادی شامل مصرف‌گرایی، اشرافی‌گری، سستی، تنبلی، بی‌حالی و انحراف از مسیر آرمان‌گرایی ایمانی، ارتباط وجود دارد. یافته دیگر پژوهش نشان داد که بین حضور آزادگان در طرحهای جهادی و رفع مشکلات فرهنگی رابطه وجود دارد. توجه به کار و سرعت انجام آن با در نظر گرفتن شرایط و نیازها جامعه از اهداف مدیر جهادی است. همچنین نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بین حضور آزادگان در طرحهای جهادی و رفع مشکلات اجتماعی شامل ارتقاء کرامت انسانها و ارائه خدمات متناسب با شأن و منزلت آنها رابطه وجود دارد. یکی دیگر از یافته‌ها، حضور آزادگان در طرحهای جهادی و رفع مشکلات بهداشتی و درمان بوده است. آزادگانی هستند که با ادامه تحصیل، پزشکی یا داروساز شده و با ارتباط نزدیک با بیمار و تلفیق دانش نو با دانش بومی در قالب طرحهای جهادی به‌ویژه در مناطق کمتر برخوردار و نیازمند به ارائه خدمات مناسب بهداشتی و درمانی، حضور پیدا کرده‌اند.

۱- **زبیر صمیمی**
دکتر روان‌شناسی تربیتی، گروه علوم تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران، (نویسنده مسئول).
<Z.samimi@azaruiv.ac.ir>

۲- **فرناز شبان بسیم**
کارشناس ارشد تحقیقات آموزشی، گروه علوم تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران

۳- **آرزو سلیمانی**
کارشناس ارشد روان‌شناسی تربیتی، گروه علوم تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران

واژه‌های کلیدی:

طرحهای جهادی، آزادگان، مشکلات اقتصادی، مشکلات فرهنگی، مشکلات اجتماعی، مشکلات بهداشتی و درمانی
تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۱۰/۱۲
تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۴/۰۳

Explaining Sense of Self-actualization among Students on the Basis of Perceived Social Support and Social Capital

▶ **1. Zobair Samimi**
Ph.D in Educational Psychology, Department of Educational Science, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Azarbaijan Shahid Madani University, Tabriz, Iran (corresponding author) <Z.samimi@azarui.ac.ir>

▶ **2. Farnaz Shaban Basim**
M.A. in Educational Research, Department of Educational Science, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Azarbaijan Shahid Madani University, Tabriz, Iran.

▶ **3. Arezoo Soleymani**
M.A. in Educational Psychology, Department of Educational Science, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Azarbaijan Shahid Madani University, Tabriz, Iran.

Key words:

Perceived social support, Self-actualization, Social capital

Received: 2019/01/02

Accepted: 2020/06/02

Introduction: The purpose of this study was to explain the sense of self-actualization among students by perceived social support and social capital.

Method: In a descriptive-correlational study, from among all students of various schools of Azerbaijan Shahid Madani University, in 2018-2019, 361 students (211 males and 150 females) were selected using multistage cluster sampling method and the margin of error Cochran. The participants completed the Multidimensional Scale of Perceived Social Support, Ahwaz Self – Actualization Inventory and Social capital Inventory. Data analysis was performed using the Pearson correlation coefficient and multiple regression analysis (stepwise).

Findings: The results showed that there is a positive and significant relationship between perceived social support components with the sense of self-actualization. Also, there was a positive and significant relationship between the components of social capital with the sense of self-actualization. Moreover, stepwise regression results showed that from components of perceived social support, important persons and friends were able to predict the sense of self-actualization. These results also indicated that from components of social capital, social solidarity and collective identity were able to predict the sense of self-actualization.

Discussion: Considering the positive relationship between perceived social support and social capital with the sense of self-actualization among students and predicting the sense of self-actualization based on these variables, it can be concluded that perceived social support and social capital variables are important factors in explaining students' sense of self-actualization.

Expanded Abstract

Introduction: The sense of self-actualization, which is at the highest level in the range of Maslow's needs, implies the flourishing of the talents and potential of human beings. The development of self-actualization has positive effects on individuals, especially students. Students with high self-actualization have a high degree of mental health and academic achievement. Life satisfaction; therefore, is important to recognize the factors affecting self-actualization in students. Perceived social support is one of the factors that appear to be related to the sense of self-actualization on students. Perceived social support is a kind of mental judgment in which one thinks that his family and friends will help him when faced with tensions and accidents. The sources of support make the person feel caring, loving, self-esteeming and worthwhile, and can successfully deal with stress factors by being part of a broad network of communication. But in addition to perceived social support, another factor that may be associated with self-actualization is the social capital. This concept refers to the links and connections among the members of a network as a valuable resource, which creates norms and mutual trust that accomplish the goals of the members, and with known sociological variables such as trust, awareness, concern about others and public issues, participation in public affairs, solidarity and group solidarity, and collaboration. Given that students are one of the main pillars of human resources in any country and play an important role in the transformation, progress and excellence of any society, the need for self-fulfillment and therefore a healthy personality as well as understanding the factors associated with self-fulfillment becomes more apparent. Therefore, the realization of a sense of self-fulfillment requires the support that students receive from society and the environment to form their personality system. On the other hand, as the dimensions of social capital expand among students, it stimulates their efforts to comprehensively develop the value system and thus their self-realization; therefore, knowing the amount of support that students receive from the environment and society, knowing the amount of social capital and knowing how they relate to each other for any kind of planning in the areas of mental, social, and cultural health to help students achieve self-fulfillment, seems necessary. Given the importance of perceived social support and social capital variables, the purpose of this

study was to explain the sense of self-actualization among students by perceived social support and social capital.

Method: In a descriptive-correlational study, from among all students of various schools of Azerbaijan Shahid Madani University, in 2018-2019, 361 students (211 males and 150 females) were selected using multistage cluster sampling method and the margin of error Cochran. The participants completed the Multidimensional Scale of Perceived Social Support, Ahwaz Self – Actualization Inventory, and Social capital Inventory. In this study, multi-stage sampling method was used. In this way, among the different faculties of Shahid Madani University of Azerbaijan, the Faculty of Educational Sciences and Psychology, the Faculty of Literature, the Faculty of Agriculture, and the Faculty of Basic Sciences were randomly selected. Then, a class was selected as a sample from each faculty for each degree (Bachelor's, Master's and Doctorate). Before distributing the questionnaires, in order to attract the cooperation of the students of these classes, they were first provided with the necessary explanations about the purpose and importance of the research and were asked to answer all the questions of the questionnaire carefully. Then Multidimensional Scale of Perceived Social Support, Ahwaz Self – Actualization Inventory, and Social capital Inventory were distributed among them. In order to analyze the data, to express descriptive indicators of mean and standard deviation and due to the distance between variables to express correlation and the share of each predictor variable in predicting the criterion of inferential statistics, including Pearson correlation coefficient and regression analysis SPSS.ver18 software was used.

Findings: In this study, 48.5% of the subjects were male and 51.5% of the subjects were female; also, the highest frequency of the age range is related to the age range of 18-20 years, and the lowest frequency of the age range is related to the age range of 27-29 years. The results showed that there is a positive and significant relationship between perceived social support components (friends, family and persons) with the sense of self-actualization. Also, there was a positive and significant relationship between the components of social capital (trust, networks and common norms, mutual cooperation and cooperation, empathy of understanding and mutual respect, co-operation and voluntary participation, collective identity)

with the sense of self-actualization. The positive relationship between perceived social support and social capital with self-actualization means that with increased perceived social support and social capital, self-actualization increases in students, and vice versa. Also, the stepwise regression results showed that from components of perceived social support, important persons and friends were able to predict the sense of self-actualization. These results also indicated that from components of social capital, social solidarity and collective identity were able to predict the sense of self-actualization. The results also showed that there was no significant difference based on gender and age ranges between the subjects.

Discussion: Considering the positive relationship between perceived social support and social capital with the sense of self-actualization among students and predicting the sense of self-actualization, based on these variables, it can be concluded that perceived social support and social capital variables are important factors in explaining students' sense of self-actualization. In line with the results of previous research studies, it can be concluded that families and friends are important sources of social support for students, and the quality and quantity of social relationships, social ties or social capital determines the growth and prosperity of students. So neglecting these factors can cost a lot of financial resources for the higher education system. Therefore, by designing practical policies to increase the perceived social protection level, as well as expanding social capital, establishing interpersonal and group relationships, self-awareness and conflict resolution can be significantly affected by the costs and educational costs of the education system. Therefore, paying more attention to these variables and raising them among students and other groups is essential. Despite the useful educational implications that can be deduced from the results of this study; like other studies, there are some limitations. One of these limitations is that the present study was conducted only among students of one university and care should be taken in generalizing the results to other individuals and age groups. Therefore, it is suggested that in future research, different age groups should be studied and the results should be compared with the present study.

Ethical considerations

Authors' Contributions

All authors have contributed to the paper.

There is no direct financial support from any entity or organization for the publication of this article.

Funding

In the present study, all expenses were borne by the authors and they did not have any sponsors.

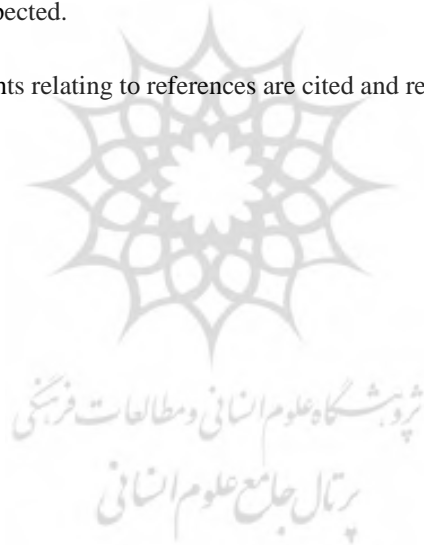
Conflict of interest

This article does not overlap with other published works by the authors.

Following the principles of research ethics in this article all rights related to research ethics are respected.

Acknowledgments

In this article, all rights relating to references are cited and resources are carefully listed.

مقدمه

توجه به انسان و ارزش و مقام او در جهان هستی، از دیرباز مورد توجه بشر بوده است. هر چند گرایش به انسان در برخی از دوره‌ها افول کرده است؛ اما با این حال در سالهای اخیر، توجه روان شناسان انسان‌گرا به رویکردهای انسانی و انسان سالم بیشتر شده است (داف^۱ و همکاران، ۲۰۱۶). آبراهام مازلو^۲ یکی از روان‌شناسان انسان‌گراست. او معتقد است، مکاتب قبلی روان‌شناسی به جنبه‌های مثبت، خلاق و متعالی انسان، توجه کافی نداشته و بیشتر ابعاد تاریک و منفی روان انسان را بررسی کرده‌اند. از نظر مازلو، زمانی می‌توان زندگی بشر را به درستی بشناسیم که از والاترین آرزوهایش آگاه شویم. او انسان کامل را «انسان خواستار تحقق» یا «انسان خود شکوفا» می‌داند (بیتل^۳ و همکاران، ۲۰۱۵).

بر اساس نظریه مازلو، خودشکوفایی گرایش انسان برای شکوفا شدن آن چیزی است که بالقوه در وی وجود دارد. این گرایش به تکوین تدریجی آنچه ویژگی فردی شخص ایجاب می‌کند و شدن هر آنچه شخص شایستگی شدنش را دارد، تعبیر میشود (کنریج^۴، ۲۰۱۷). بر اساس نظریه خودشکوفایی، فرد با خودشکوفایی بالا، دارای آزادی اندیشه است و بدون آنکه به کلاس و درس و کتاب نیاز داشته باشد، می‌تواند از هر کس و هر موقعیتی نکات جدید و مثبت یاد بگیرد. چنین فردی اهداف مشخصی دارد و برای شناخت و رسیدن به آنها تلاش می‌کند و ظرفیت زیادی برای پذیرش تجربه‌های جدید دارد، در مقابل فشار روانی، به‌جای سرکوب عواطف مانند یک حفاظ در مقابل تأثیرات مخرب این فشارها عمل می‌کند و در جهت رشد گام بر می‌دارد (کامپتون^۵، ۲۰۱۸)، از طرفی، تحصیلات ناکافی و روشهای فرزند پروری نامناسب، آسان‌گیری و سخت‌گیری والدین و شرایط اقتصادی نامناسب می‌توانند از خودشکوفایی جلوگیری کنند و مانعی بر سر راه آن باشند (گروdstova^۶

1. Duff

2. Abraham Maslow

3. Beitel

4. Kenrick

5. Compton

6. Grudistova

و همکاران، ۲۰۱۹).

از سوی دیگر، عوامل حمایتی اجتماعی نیز می‌توانند بر خودشکوفایی تأثیرگذار باشند، زیرا انسان موجودی اجتماعی است که با جامعه و افراد آن ارتباط متقابل دارد، همواره از محیط اطراف خود تأثیر می‌پذیرد و در طول زندگی نیازمند کمک و حمایت افرادی است که در مراحل سخت و دشوار زندگی و حتی در دوران خوشی و شادمانی او را همراهی و حمایت کنند (لین^۱ و همکاران، ۲۰۱۳). در همین راستا، مازلو حمایت اجتماعی را یک نیاز اساسی برای رشد هر فردی می‌داند (فینی و کالینز^۲، ۲۰۱۵)؛ زیرا حمایت اجتماعی، موجب خلق تصور مثبت از خود، پذیرش خود، امیدواری، احساس عشق و رضایت‌مندی می‌شود و می‌تواند یکی از عوامل مؤثر در احساس رشد و خودشکوفایی فرد باشد (ایوم^۳ و همکاران، ۲۰۱۳). حمایت اجتماعی، شامل کمک و همراهی عاطفی، ابزاری و اطلاعاتی است که توسط دیگران تعیین می‌شود؛ اما نظریه‌پردازان حمایت اجتماعی معتقدند تمام روابطی که فرد با دیگران دارد، حمایت اجتماعی محسوب نمی‌شوند. به بیان دیگر، ارتباط اجتماعی، منابع حمایت اجتماعی نیست؛ مگر اینکه فرد آن را به‌عنوان منبعی در دسترس یا مناسب برای رفع نیاز خود ادراک کند؛ بنابراین، نه خود حمایت، بلکه ادراک فرد از حمایت است که اهمیت دارد (روگر^۴ و همکاران، ۲۰۱۶). منظور از حمایت اجتماعی ادراک‌شده^۵، نوعی قضاوت ذهنی است که بر اساس آن، فرد تصور می‌کند که در هنگام روبرو شدن با تنیدگیها و حوادث زندگی، خانواده و دوستانش به او کمک خواهند کرد (گلوزا و پیولین^۶، ۲۰۱۷). منابع حمایتی، موجب می‌شوند که فرد احساس مراقبت، دوست داشته شدن، عزت‌نفس و ارزشمند بودن کند و بتواند با قرار داشتن در بخشی از شبکه وسیع ارتباطی در برابر عوامل تنیدگی به‌خوبی مقابله کند (رید^۷ و همکاران، ۲۰۱۶). به‌طور کلی، حمایت اجتماعی

1. Lin
4. Rueger
7. Reid

2. Feeney and Collins
5. Perceived Social Support

3. Eom
6. Glozah and Pevalin

ادراک شده، معادل با اصطلاح «رضایتمندی» نامیده شده که بر وضعیت جسمی، روانی و رضایت از زندگی و جنبه‌های مختلف کیفیت زندگی افراد تأثیرات زیادی دارد و به‌عنوان یک عامل تعدیل‌کننده مؤثر در سازگاری با شرایط استرس‌زای زندگی شناخته شده است که در نهایت منجر به احساس خودشکوفایی می‌شود (لی^۱ و همکاران، ۲۰۱۴). در این راستا، نتایج پژوهش نجفی و باصری (۲۰۱۸) نشان داد که بین حمایت اجتماعی ادراک شده و امید به زندگی، خودشکوفایی و امید به زندگی و خودشکوفایی و حمایت اجتماعی ادراک شده سالمندان شهر تهران رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. پژوهش سومرلین^۲ (۱۹۹۷)، نشان داد که بین خودشکوفایی و رضایت از زندگی گروهی از زنان و مردان همبستگی مثبت و معنی‌دار وجود دارد. پژوهش فرنچ و جوزف^۳ (۱۹۹۹)، بیان‌کننده این بود که خودشکوفایی با شادکامی و هدفمندی زندگی همبستگی مثبت دارد. فورد و پروسیدانو^۴ (۱۹۹۰)، نیز در پژوهشی دریافتند که خودشکوفایی به‌طور مثبت با حمایت‌های اجتماعی ادراک شده در ارتباط است. پژوهش پور شیخعلی و علوی (۲۰۱۵) نشان داد که بین روابط عاطفی در میان خانواده و خودشکوفایی دانش‌آموزان دختر و پسر کرمان در مقطع متوسطه، همبستگی مثبت و معنادار وجود دارد.

سرمایه اجتماعی^۵، متغیر دیگری است که می‌تواند با احساس امنیت و در نتیجه خودشکوفایی در ارتباط باشد (زنجانی و فقیهی فرهمند، ۲۰۱۳). مفهوم سرمایه را می‌توان برای اولین بار در یادداشتهای مارکس^۶ و در مفاهیمی چون ارزش افزوده پیدا کرد. در طول سالیان متمادی مفهوم سرمایه و متغیرهای مرتبط با آن مورد ارزیابی و بررسی قرار گرفته است؛ به‌نحوی که امروزه، نقش سرمایه و انواع آن در آموزش نیز به کار برده شده است (دی^۷ و همکاران، ۲۰۱۷).

1. Lee

2. Sumerlin

3. French and Joseph

4. Ford and Procidano

5. Social Capital

6. Marx

7. De Zúñiga

سرمایه اجتماعی در سالهای اخیر، بسیار مطرح شده و به دلیل داشتن ویژگیهای متمایز نسبت به سایر سرمایه‌ها، مورد توجه صاحب‌نظران قرار گرفته است (پورتز، ۲۰۱۴). سرمایه اجتماعی به ارتباطات و پیوندهای میان افراد یک گروه به‌عنوان منبع با ارزش اشاره دارد که با ایجاد قوانین و اعتماد بینابین موجب تحقق اهداف اعضای گروه می‌شود و با متغیرهای شناخته شده جامعه‌شناسی هم چون اعتماد، آگاهی، نگرانی درباره دیگران و مسائل عمومی، مشارکت در مسائل عمومی، انسجام و همبستگی گروهی و همکاری، ارتباط دارد (آلوارز^۱ و همکاران، ۲۰۱۷). بر اساس تعریف بوردیو^۳ سرمایه اجتماعی، عبارت است از مجموع منابع فیزیکی یا غیرفیزیکی در دسترس فرد یا گروهی که دارای شبکه نسبتاً بادوامی از ارتباطات نهادینه شده هستند. به بیان دیگر، سرمایه اجتماعی برای بوردیو، آن بستر فرهنگی ناشی از کنش‌های اجتماعی، سازمان‌یافته و صورت‌بندی می‌شود (به نقل از الیسون^۴ و همکاران، ۲۰۱۴).

به‌طورکلی، سرمایه اجتماعی در همه‌جا حاضر است؛ چه در رفتار با نزدیکان و دوستان در خانه، مدرسه و دانشگاه و چه در رفتار با مردم جامعه و این سرمایه نیازمند خودباوری و تحقق خویشتن است (سیگرت و کارپیانو^۵، ۲۰۱۷). به‌طوری‌که دی-کلرک^۶ (۲۰۰۸) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که بین سرمایه اجتماعی و سرمایه روان‌شناختی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد که منجر به احساس خودشکوفایی می‌شود. نتایج پژوهش کوپر^۷ (۲۰۰۵)، نیز حاکی از این است که سرمایه اجتماعی و سرمایه روان‌شناختی باهم ارتباط دارند، به‌طوری‌که فقدان یا ضعیف بودن سرمایه اجتماعی به انزوای فرد و فردگرایی منفی منتهی شده و درنهایت احساس خودشکوفایی فرد تضعیف می‌شود. بهادری خسروشاهی،

1. Portes
4. Ellison
7. Cooper

2. Alvare
5. Saegert and Carpiano

3. Bourdieu
6. De Klerk

هاشمی نصرت آباد و باباپور خیرالدین (۲۰۱۵)، با بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و بهزیستی روان‌شناختی در دانشجویان دانشگاه تبریز به این نتیجه رسیدند، افرادی که سرمایه اجتماعی مطلوب‌تری داشته باشند، از بهزیستی روان‌شناختی بالاتر و در نتیجه از احساس خودشکوفایی بالاتری نیز برخوردارند. هم‌چنین، نتایج مطالعه زنجانی و فقیهی فرهمند (۲۰۱۳) نشان داد که سرمایه اجتماعی با احساس ایمنی رابطه مثبت دارد که لازمه رسیدن به احساس خودشکوفایی است.

با توجه به اینکه دانشجویان یکی از ارکان اصلی نیروهای انسانی هر کشور محسوب می‌شوند و نقش به‌سزایی در تحول، پیشرفت و تعالی هر جامعه‌ای دارند، لزوم بررسی خودشکوفایی و در نتیجه شخصیت سالم و هم‌چنین، شناخت عوامل مرتبط با خودشکوفایی بیش‌ازپیش آشکار می‌شود؛ بنابراین، تحقق احساس خودشکوفایی، نیازمند حمایتی است که دانشجویان از جامعه و محیط اطراف کسب می‌کنند تا نظام شخصیتی آنها شکل بگیرد. از طرفی، وقتی ابعاد سرمایه اجتماعی در بین دانشجویان گسترش می‌یابد، تلاش آنها را برای توسعه همه‌جانبه نظام ارزشی و در نتیجه تحقق خویشتن‌برمی‌انگیزاند؛ بنابراین، آگاهی از میزان حمایتی که دانشجویان از محیط و جامعه دریافت می‌کنند، اطلاع از میزان سرمایه اجتماعی و دانستن نوع ارتباط آنها با یکدیگر برای هر نوع برنامه‌ریزی در حوزه‌های سلامت روانی، اجتماعی و فرهنگی به‌منظور کمک به دانشجویان در زمینه تحقق خویشتن‌یا احساس خودشکوفایی، لازم و ضروری به نظر می‌رسد. لذا با توجه به این‌که پژوهش‌های اندکی نقش حمایت اجتماعی ادراک‌شده و سرمایه اجتماعی را در ارتباط با احساس خودشکوفایی بررسی کرده‌اند، کاربردهای این پژوهش در عرصه‌های فرهنگی - اجتماعی و سلامت روانی، اهمیت دوچندان اجرای این پژوهش را تضمین می‌کند؛ بنابراین، پژوهش حاضر با هدف تعیین نقش حمایت اجتماعی ادراک‌شده و سرمایه اجتماعی در تبیین احساس خودشکوفایی دانشجویان دانشگاه شهید مدنی آذربایجان انجام گرفت.

روش

روش پژوهش، جامعه آماری و نمونه: روش پژوهش حاضر، توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش، شامل کلیه دانشجویان دختر و پسر دانشگاه شهید مدنی آذربایجان (در سه دوره کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری) بود که در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ مشغول به تحصیل بودند. از بین این دانشجویان ۳۶۱ دانشجو (۲۱۱ دختر و ۱۵۰ پسر) با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای و با استفاده از فرمول کوکران انتخاب شدند.

ابزار سنجش: شامل سه پرسشنامه بود:

۱- پرسشنامه حمایت اجتماعی ادراک شده چندبعدی^۱: این پرسشنامه توسط زمیت، داهلم، زمیت و فارلی^۲ در سال ۱۹۸۸ برای سنجش ابعاد حمایت اجتماعی ادراک شده، طراحی شد. این پرسشنامه شامل ۱۲ سؤال است که خرده مقیاس خانواده شامل سؤالات ۳، ۴، ۸ و ۱۱؛ خرده مقیاس دوستان شامل سؤالات ۶، ۷، ۹ و ۱۲؛ خرده مقیاس شخص مهم شامل سؤالات ۱، ۲، ۵ و ۱۰ است. پاسخ سؤالات پرسشنامه به صورت لیکرت ۷ گزینه‌ای کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم از ۱ تا ۷ نمره‌گذاری می‌شود. نمره کل مقیاس از جمع نمرات سؤالات به دست می‌آید. حداقل نمره آزمودنیها ۱۲ و حداکثر آن ۸۴ خواهد بود. کسب نمره بالا نشان‌دهنده ادراک بالای حمایت اجتماعی است. افشاری در سال ۲۰۰۷ رابطه مثبت معناداری میان نمرات این مقیاس و خرده مقیاسهای آن با رضایت از زندگی به دست آورد که نشان‌دهنده روایی همگرا و واگرای این مقیاس است. در نمونه موردبررسی، همسانی درونی از طریق آلفای کرونباخ برای خرده مقیاسهای خانواده، دوستان و شخص مهم به ترتیب ۰/۹۰، ۰/۹۲ و ۰/۸۷ محاسبه شد (به نقل از کرمانی، ۲۰۰۸). در پژوهش حاضر، میزان پایایی کل مقیاس

1. Multidimensional Scale of Perceived Social Support

2. Zimet

با روش آلفای کرونباخ $0/93$ به دست آمد.

۲- پرسشنامه سرمایه اجتماعی^۱: این پرسشنامه توسط صیادی در سال ۲۰۱۰ برای سنجش سرمایه اجتماعی با زیر مؤلفه‌های اعتماد، شبکه‌ها و هنجارهای مشترک، تعاون و همکاری متقابل، انسجام و همبستگی جمعی، همدلی درک و احترام متقابل و همیاری و مشارکت داوطلبانه، هویت جمعی ساخته شد. این پرسشنامه دارای ۳۱ گویه است که به صورت لیکرت ۵ گزینه‌ای کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم از ۱ تا ۵ نمره‌گذاری می‌شود. برای سنجش روایی پرسشنامه نیز از روایی صوری استفاده شده است. بدین صورت که برای هر کدام از گویه‌های پرسشنامه و برای هر طیف، سؤالی کلی درباره همان طیف مطرح شد تا پاسخگویان بر حسب موافقت یا مخالفت با آن گویه، نمره‌ای را انتخاب کنند. از آنجاکه این نمره به صورت فاصله‌ای وارد شده است، همبستگی آن با گویه‌های هر طیف محاسبه شد که برای سرمایه اجتماعی $0/75$ همبستگی معنادار گزارش شد. برای بررسی پایایی این پرسشنامه نیز از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار آن $0/90$ گزارش شده است (فتاح پور مرندی، فتاح پور مرندی، محرم زاده و سید عامری، ۲۰۱۴). در پژوهش حاضر، پایایی کل مقیاس با استفاده از روش آلفای کرونباخ $0/90$ به دست آمد.

۳- مقیاس خودشکوفایی اهواز (ASAI)^۲: مبنای فرم نهایی پرسشنامه خودشکوفایی که اسماعیل‌خانی، نجاریان و مهرابی زاده هنرمند در سال ۲۰۰۱ ساخته است، پرسشنامه ۵۰ ماده‌ای خودشکوفایی لستر است. این مقیاس دارای ۲۵ گویه و تک‌بعدی است. نمرات هر گویه به صورت لیکرت ۴ گزینه‌ای هرگز، به ندرت، گاهی اوقات و اغلب اوقات از ۱ تا ۴ ارزش‌گذاری می‌شود. نمره کل مقیاس از مجموع گویه‌ها به دست می‌آید. حداقل نمره آزمودنیها ۲۵ و حداکثر آن ۱۰۰ خواهد بود. نمره بین ۲۵ تا ۴۲ نشان‌دهنده خودشکوفایی

1. Social capital Inventory
2. Ahwaz Self – Actualization Inventory

ضعیف فرد، نمره بین ۴۲ تا ۶۲ نشان‌دهنده خودشکوفایی متوسط و نمره بالاتر از ۶۲ نشان‌دهنده خودشکوفایی قوی فرد است. اعتبار صوری این مقیاس را استادان متخصص دانشگاه شهید چمران اهواز تأیید کردند و ضریب پایایی آن توسط اسماعیل‌خانی با روش آلفای کرونباخ معادل ۰/۹۲ و با روش تنصیف معادل ۰/۹۰ به دست آمده است (اسماعیل‌خانی و همکاران، ۲۰۰۱). در پژوهش حاضر، پایایی کل مقیاس با استفاده از روش آلفای کرونباخ و همکاران، ۰/۸۷ به دست آمد.

روش اجرا و تحلیل: در این پژوهش از روش نمونه‌گیری چندمرحله‌ای استفاده شد. به این صورت که از بین دانشکده‌های مختلف دانشگاه شهید مدنی آذربایجان به صورت تصادفی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشکده ادبیات، دانشکده کشاورزی و دانشکده علوم پایه برگزیده شدند. سپس از هر دانشکده برای هر مقطع تحصیلی (کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری) یک کلاس به‌عنوان نمونه انتخاب شد. قبل از توزیع پرسشنامه‌ها، برای جلب همکاری دانشجویان این کلاسها، ابتدا توضیحات لازم در مورد هدف و اهمیت پژوهش به آنها ارائه شد و از آنها خواسته شد به تمام سؤالات پرسشنامه با دقت پاسخ دهند. سپس پرسشنامه حمایت اجتماعی ادراک‌شده چندبعدی، پرسشنامه سرمایه اجتماعی و مقیاس خودشکوفایی بین آنها توزیع شد. به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها، برای بیان شاخصهای توصیفی از میانگین و انحراف استاندارد و به دلیل فاصله‌ای بودن متغیرها جهت بیان همبستگی و میزان سهم هر یک از متغیرهای پیش‌بین در پیش‌بینی متغیر ملاک از روشهای آمار استنباطی شامل ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام با استفاده از نرم‌افزار SPSS.ver18 به کار گرفته شد.

یافته‌ها

در جدول (۱) اطلاعات جمعیت شناختی (جنسیت و سن) آزمودنیها ارائه شده است.

جدول (۱) اطلاعات جمعیت‌شناختی (جنسیت و سن)

متغیر	f	%
جنسیت	مرد	۱۷۵
	زن	۱۸۶
	کل	۳۶۱
دامنه سنی	۱۸-۲۰	۱۷۰
	۲۱-۲۳	۱۲۳
	۲۳-۲۶	۵۵
	۲۷-۲۹	۱۳
	کل	۳۶۱
		٪۱۰۰

بر اساس نتایج جدول (۱)، ۴۸/۵ درصد از آزمودنیها مرد و ۵۱/۵ درصد از آزمودنیها زن بوده‌اند؛ همچنین بیشترین فراوانی دامنه سنی مربوط به دامنه سنی ۱۸-۲۰ سال و کمترین فراوانی دامنه سنی مربوط به سن ۲۷-۲۹ سال است.

در جدول (۲)، میانگین و انحراف معیار مؤلفه‌های متغیرهای حمایت اجتماعی ادراک‌شده و سرمایه اجتماعی به‌عنوان متغیرهای پیش‌بین و متغیر احساس خودشکوفایی به‌عنوان متغیرهای ملاک و همچنین ضرایب همبستگی پیرسون بین مؤلفه‌های حمایت اجتماعی ادراک‌شده و سرمایه اجتماعی با متغیر احساس خودشکوفایی ارائه شده است.

جدول (۲) میانگین، انحراف معیار و ضریب همبستگی پیرسون مؤلفه‌های حمایت اجتماعی ادراک‌شده، سرمایه اجتماعی و احساس خودشکوفایی

متغیرها	M	SD	خودشکوفایی
دوستان	۱۷/۰۸	۴/۶۸	** ۰/۳۸
خانواده	۱۹/۸۳	۴/۷۴	** ۰/۳۵
شخص مهم	۱۷/۹۴	۵/۵۷	** ۰/۳۹
اعتماد	۱۵/۵۶	۳/۵۲	** ۰/۲۵
هنجارهای مشترک	۱۳/۵۰	۳/۳۲	** ۰/۳۸
تعاون و همکاری	۹/۵۳	۲/۸۷	** ۰/۳۶
همبستگی جمعی	۱۳/۴۲	۳/۳۱	** ۰/۴۶
همدلی و همیاری	۱۸/۹۳	۵/۰۵	** ۰/۴۲
هویت جمعی	۱۰/۱۹	۳/۲۳	** ۰/۴۵
خودشکوفایی	۷۵/۴۸	۱۰/۶۳	

** ۰/۰۱ $p <$ داده‌های جدول (۲) نشان داد که بین مؤلفه‌های حمایت اجتماعی ادراک‌شده (دوستان، خانواده و شخص مهم) با احساس خودشکوفایی رابطه مثبت وجود دارد. هم‌چنین، بین مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی (اعتماد، شبکه‌ها و هنجارهای مشترک، تعاون و همکاری متقابل، همدلی درک و احترام متقابل و همیاری و مشارکت داوطلبانه، هویت جمعی) با احساس خودشکوفایی نیز رابطه مثبت مشاهده شد.

برای تعیین نقش مؤلفه‌های حمایت اجتماعی ادراک‌شده و سرمایه اجتماعی در احساس خودشکوفایی از رگرسیون چندگانه به شیوه گام‌به‌گام استفاده شد؛ اما قبل از استفاده از رگرسیون گام‌به‌گام، در تمام معادلات ابتدا پیش‌فرضهای استفاده از مدل رگرسیون از طریق آزمون دوربین - واتسون (D-W)، برای استقلال خطاها و آزمون هم خطی با دو شاخص

ضریب تحمل و عامل تورم واریانس یا VIF مورد بررسی قرار گرفت. نتایج آزمونهای دوربین- واتسون و شاخصهای هم خطی در جدول (۳) آمده است.

جدول (۳) مقادیر آزمون دوربین- واتسون، شاخص ضریب تحمل و عامل تورم واریانس برای

استقلال خطاها و زمینه هم خطی

متغیر ملاک	منبع پیش‌بینی	آزمون دوربین واتسون	شاخص ضریب تحمل	شاخص VIF
خودشکوفایی	شخص مهم دوستان	۱/۸۸	۱/۰۰	۱/۰۰
	انسجام و همبستگی جمعی هویت جمعی	۱/۷۸	۱/۰۰	۱/۰۰

با توجه به داده‌های جدول (۳)، می‌توان گفت که مقادیر عددی آزمون دوربین- واتسون، بیانگر استقلال خطاها برای متغیرهای مورد بررسی است و شاخصهای هم خطی ضرایب تحمل و VIF نشان داد که بین متغیرهای پیش‌بین هم خطی وجود نداشت و نتایج حاصل از مدل رگرسیون قابل اتکا است.

سایر مشخصه‌های رگرسیون پیش‌بینی احساس خودشکوفایی بر اساس حمایت اجتماعی ادراک‌شده، در جدول (۴) ارائه شده است؛ که برای پیش‌بینی احساس خودشکوفایی بر اساس حمایت اجتماعی ادراک‌شده از روش تحلیل رگرسیون چندگانه گام به گام استفاده شد. ملاکهای ورود و خروج برای متغیرهای پیش‌بین به مدل به ترتیب $P < 0.05$ و $P > 0.1$ تعریف شد. طبق این روش، مؤلفه شخص مهم در گام اول و مؤلفه دوستان در گام دوم وارد مدل رگرسیون شدند و مؤلفه خانواده به دلیل رعایت نشدن این ملاکها وارد مدل نشد.

جدول (۴) مشخصه‌های آماری رگرسیون گام‌به‌گام حمایت اجتماعی ادراک‌شده بر احساس خودشکوفایی (۳۶۱ نفر)

متغیر ملاک	گام	متغیر پیش‌بین	R	R ²	Df	F	B	Beta	T
خودشکوفایی	اول	شخص مهم	۰/۳۹	۰/۱۵	(۱ و ۳۵۹)	***۳۵/۸۳	۰/۴۶	۰/۲۴	***۲/۹۷
	دوم	دوستان	۰/۴۳	۰/۱۸	(۱ و ۳۵۹)	***۲۲/۷۰	۰/۵۴	۰/۲۳	***۲/۸۷

*** $p < 0/001$

نتایج جدول (۴) نشان داد که مؤلفه شخص مهم در گام اول، احساس خودشکوفایی را با تبیین ۰/۱۵ درصد واریانس پیش‌بینی کرد. مؤلفه دوستان نیز در گام دوم با تبیین ۰/۱۸ درصد واریانس، احساس خودشکوفایی را پیش‌بینی کرد.

در جدول (۵)، مشخصه‌های آماری رگرسیون گام‌به‌گام سرمایه اجتماعی بر احساس خودشکوفایی ارائه شده است. ملاکهای ورود و خروج برای متغیرهای پیش‌بین به مدل به ترتیب $P < 0/05$ و $P > 0/1$ تعریف شد. طبق این روش، مؤلفه همبستگی جمعی در گام اول و مؤلفه هویت جمعی در گام دوم وارد مدل شد و مؤلفه‌های اعتماد، شبکه‌ها و هنجارهای مشترک، تعاون و همکاری متقابل، همدلی درک و احترام متقابل و همیاری و مشارکت داوطلبانه به دلیل رعایت نشدن این ملاکها وارد مدل نشدند.

جدول (۵) مشخصه‌های آماری رگرسیون گام‌به‌گام سرمایه اجتماعی بر احساس خودشکوفایی (۳۶۱ نفر)

متغیر ملاک	گام	متغیر پیش‌بین	R	R ²	Df	F	B	Beta	T
خودشکوفایی	اول	همبستگی جمعی	۰/۴۶	۰/۲۱	(۱ و ۳۵۹)	***۵۵/۳۱	-۱/۰۴	-۰/۳۲	***-۴/۶۵
	دوم	هویت جمعی	۰/۲۷	۰/۲۸	(۱ و ۳۵۹)	***۳۸/۹۹	-۰/۹۷	-۰/۲۹	***-۴/۲۳

*** $p < 0/001$

Explaining Sense of Self-actualization among Students ...

نتایج جدول (۵) نشان داد که مؤلفه همبستگی جمعی در گام اول، احساس خودشکوفایی را با تبیین ۰/۲۱ درصد واریانس پیش‌بینی کرد. هم‌چنین، مؤلفه هویت جمعی در گام دوم، احساس خودشکوفایی را با تبیین ۰/۲۸ درصد واریانس پیش‌بینی نمود.

در جدول (۶) نیز نتایج تحلیل واریانس یک راهه جهت مقایسه میزان خودشکوفایی بر اساس جنسیت و دامنه‌های سنی ارائه شده است. جدول (۶) نتایج تحلیل واریانس یک راهه جهت مقایسه میزان خودشکوفایی بر اساس جنسیت و دامنه‌های سنی

<i>p</i>	<i>F</i>	MS	df	SS	منبع	M + SD	گروه‌بندی
۰/۰۹	۲/۸۲	۳۱۷/۱۶	۱	۳۱۷/۱۶	بین گروهی	۷۴/۱۱+۴۶/۹۷	مرد
		۱۱۲/۴۵	۳۵۹	۴۰۳۷۱/۵۵	درون گروهی	۷۶/۹+۳۴/۱۲	زن
۰/۶۳	۰/۵۷	۶۵/۰۶	۳	۱۹۵/۲۰	بین گروهی	۷۵/۱۰+۶۵/۵۱	۲۰- ۱۸
						۷۵/۱۰+۸۰/۷۱	۲۳- ۲۱
		۱۱۳/۴۲	۳۵۷	۴۰۴۹۳/۵۲	درون گروهی	۷۳/۱۱+۷۲/۲۸	۲۶- ۲۳
						۷۶/۸+۳۰/۷۸	۲۹- ۲۷

بر اساس نتایج مندرج در جدول (۶)، هیچ‌گونه تفاوت معنی‌داری بر اساس جنسیت و دامنه‌های سنی در بین آزمودنیهای پژوهش وجود ندارد ($P > ۰/۰۵$).

بحث

پژوهش حاضر با هدف تعیین نقش حمایت اجتماعی ادراک شده و سرمایه اجتماعی در تبیین احساس خودشکوفایی دانشجویان دانشگاه شهید مدنی آذربایجان انجام گرفت. نتایج پژوهش، نشان داد که مؤلفه‌های حمایت اجتماعی ادراک شده شامل دوستان، خانواده و شخص مهم با احساس خودشکوفایی رابطه مثبت دارند. مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی نیز شامل اعتماد، شبکه‌ها و هنجارهای مشترک، تعامل و همکاری متقابل، انسجام و همبستگی جمعی، همدلی درک و احترام متقابل و همیاری و مشارکت داوطلبانه، هویت جمعی با احساس خودشکوفایی نیز رابطه مثبت دارند. نتایج رگرسیون گام‌به‌گام حمایت اجتماعی ادراک شده بر احساس خودشکوفایی نشان داد که مؤلفه‌های شخص مهم و دوستان، احساس خودشکوفایی را تبیین می‌کنند. همچنین، نتایج رگرسیون گام‌به‌گام سرمایه اجتماعی بر احساس خودشکوفایی نشان داد که مؤلفه‌های همبستگی جمعی و هویت جمعی، احساس خودشکوفایی را تبیین می‌کنند. سایر مؤلفه‌های حمایت اجتماعی ادراک شده و سرمایه اجتماعی به دلیل ناچیز بودن قدرت پیش‌بینی وارد مدل رگرسیون نشدند.

یافته‌های فوق با نتایج پژوهش‌های پور شیخعلی و علوی (۲۰۱۵) مبنی بر ارتباط روابط عاطفی خانواده و خودشکوفایی، دی-کلرک (۲۰۰۸) مبنی بر رابطه سرمایه اجتماعی و سرمایه روان‌شناختی، کوپر (۲۰۰۵) مبنی بر ارتباط سرمایه اجتماعی و سرمایه روان‌شناختی، فرنچ و جوزف (۱۹۹۹) مبنی بر ارتباط بین خودشکوفایی با شادکامی و هدفمندی زندگی، سومرلین (۱۹۹۷) مبنی بر ارتباط خودشکوفایی و رضایت از زندگی، فورد و پروسیدانو (۱۹۹۰)، مبنی بر ارتباط خودشکوفایی با حمایت‌های اجتماعی ادراک شده، بهادری خسروشاهی و همکاران (۲۰۱۵)، مبنی بر رابطه سرمایه اجتماعی و بهزیستی روان‌شناختی و زنجانی و فقیهی فرهمند (۲۰۱۳)، مبنی بر رابطه سرمایه اجتماعی با احساس امنیت و خودشکوفایی هم‌خوانی دارد.

در تبیین نقش حمایت اجتماعی ادراک شده در احساس خودشکوفایی با استناد به پژوهشهای قبلی می‌توان به نظریه حمایت اجتماعی ساراسون، ساراسون و پیرس^۱ (۱۹۹۰) اشاره کرد که ادراک فرد از در دسترس بودن حمایت دیگران را نشان می‌دهد و پنج بعد حمایت عاطفی، حمایت خود-ارزشمندی، حمایت ابزاری، حمایت اطلاعاتی و حمایت شبکه اجتماعی را در برمی‌گیرد که فرد در صورت داشتن روابط اجتماعی در سطوح مختلف منابع ساختاری حمایت اجتماعی مانند پیوند قوی، شبکه‌های اجتماعی و عضویت گروهی می‌تواند از انواع این مساعدتها و حمایتها برخوردار شود. بر اساس این نظریه، در طول زندگی انسان، همراه با تحولات رشدی، نیاز به حمایت نیز تحول می‌یابد و به تدریج، شکل‌های پیچیده‌تری به خود می‌گیرد؛ ولی در هیچ برهه‌ای از زندگی این نیاز، اهمیت خود را از دست نمی‌دهد. یکی از علت‌های پیچیده‌تر شدن نیاز به حمایت اجتماعی، مقتضیات رشدی فرد و گسترش شبکه‌های اجتماعی او است. بر مبنای نظریه نیازهای انسانی مازلو، به‌رغم این تغییرات، آنچه مهم است، ضرورت وجود این جنبه از روابط اجتماعی است که نیازهای اجتماعی احساس تعلق به دیگران، نیاز به احترام و نیاز به تحقق خویشتن یا خودشکوفایی را در چارچوب حمایت اجتماعی قابل بررسی می‌کند (ایوم و همکاران، ۲۰۱۳). تحقیقات نشان می‌دهد، هراندازه فرد حمایت اجتماعی بیشتری را از منابع ذکر شده دریافت کند، می‌تواند با پرورش و به‌کارگیری استعدادها و قابلیت‌های بالقوه خود با عوامل تنش‌زای زندگی مقابله کند و این امر به تحقق خویشتن کمک می‌کند (فینی و کالینز، ۲۰۱۵). هم‌چنین پژوهش‌های متعددی ثابت کرده‌اند، حمایت اجتماعی از جانب دوستان، خانواده و سایر افراد به کاهش انزوا و کاهش فشار روانی منجر شده و در فرد احساس عزت‌نفس و ارزشمندی ایجاد می‌کند. بنابراین، چنین فردی، یک انسان خودشکوفاست که کنش‌وری زندگی وی در حد کمال و زندگی او بیش از یک فرد معمولی تحقق‌یافته و غنی شده است (گرو دستوا و همکاران، ۲۰۱۹).

1. Sarason, Sarason, and Pierce

همچنین، در تبیین نقش سرمایه اجتماعی در احساس خودشکوفایی می‌توان به نظریه بورديو اشاره کرد که سرمایه اجتماعی را به‌عنوان شبکه‌ای از روابط مطرح می‌کند که نه یک ودیعه طبیعی یا یک ودیعه اجتماعی، بلکه محصول نوعی سرمایه‌گذاری فردی یا جمعی، آگاهانه یا ناآگاهانه است که به دنبال تثبیت یا بازتولید روابط اجتماعی است، مستقیماً در کوتاه‌مدت یا بلندمدت قابل استفاده هستند و برای کسب آن باید تلاش کرد (الیسون و همکاران، ۲۰۱۴). سرمایه اجتماعی، بر روابط میان انسانها تمرکز دارد، روابط متقابلی که در طول عمر انسانها، جریان دارد و نگرش آنها را تحت تأثیر قرار می‌دهد. به‌طور کلی، سرمایه اجتماعی، مجموعه هنجارهای موجود در سیستم اجتماعی است که مستلزم پیوندهای شبکه‌ای مثبت و مبتنی بر اعتماد است و موجب ارتقای همکاری اعضای آن می‌شود. این اعضاء در روابط میان فردی خود خلاق هستند، همدلی و همدردی را برای هم دیگر نشان می‌دهند، با دیگران احساس خویشاوندی کرده، آنها را درک می‌کنند، دوست دارند و به آنها کمک می‌کنند؛ که این ویژگیها مبتنی بر نظریه مازلو درباره جایگاه احساس خودشکوفایی در سلسله‌مراتب نیازها است (آلوارز و همکاران، ۲۰۱۷). بر این اساس، پژوهشهای متعددی نشان داده‌اند که بالا بودن میزان سرمایه اجتماعی، به دنبال خود افزایش سطح سلامت فردی و عمومی، امید به زندگی، رضایت‌مندی بیشتر از زندگی، بهبود روابط میان فردی، بهزیستی روانی و در نتیجه تحقق احساس خودشکوفایی را به همراه داشته است (گلوزا و همکاران، ۲۰۱۷). بنابراین، محیط اجتماعی که فرد در آن قرار دارد و درون آن به تعامل می‌پردازد، با بهزیستی روان‌شناختی رابطه تنگاتنگی دارد. افرادی که روابط گسترده‌ای با دیگران دارند، به‌طور گسترده‌ای در شبکه‌های اجتماعی درگیر هستند و به منابع اجتماعی گسترده‌تری دسترسی دارند، از نظر سلامتی و بهزیستی روان‌شناختی و احساس خودشکوفایی در سطح مطلوب‌تری قرار دارند (روگر و همکاران، ۲۰۱۶).

در مجموع می‌توان بیان کرد که دانشجویان به‌عنوان سرمایه‌های انسانی کشور هستند

و با توجه به اینکه در پیشرفت و سازندگی کشور نقش مهمی بر عهده دارند، کم توجهی یا بی توجهی به عوامل مؤثر در رشد شخصیت و ارضای نیازهای روان شناختی این قشر می تواند تأثیرات منفی فراوانی در سلامت روانی و سایر جنبه های زندگی شان داشته باشد؛ بنابراین، با تمرکز و توجه بیشتر بر میزان حمایت های اجتماعی دریافتی و سرمایه اجتماعی دانشجویان، می توان به رشد شخصیت سالم در آنها کمک کرد. علاوه بر این، یافته های پژوهش حاضر، می تواند منافع زیادی برای نظام آموزش عالی داشته باشد، زیرا خانواده و دوستان به عنوان منابع مهم حمایت اجتماعی برای دانشجویان هستند و از طرفی، کیفیت و کمیت روابط اجتماعی، پیوندهای اجتماعی و یا سرمایه اجتماعی تعیین کننده فرصت های آنان در زمینه های گوناگون خواهد بود. لذا، غفلت از این عوامل می تواند هزینه های مالی زیادی برای نظام آموزش عالی داشته باشد؛ بنابراین، با طراحی سیاست های عملی جهت افزایش میزان حمایت های اجتماعی ادراک شده و همچنین گسترش سرمایه اجتماعی، برقراری روابط بین فردی و گروهی، خودآگاهی و حل تعارض به طور قابل توجهی می توان از عوارض و هزینه های آموزشی و عالی نظام آموزش عالی کاست. با وجود تلویحات آموزشی و تربیتی مفیدی که از نتایج این پژوهش استنباط می شود؛ هم چون سایر پژوهشها محدودیتهایی نیز در آن قابل مشاهده است. از جمله این محدودیتها این است که پژوهش حاضر فقط در بین دانشجویان یک دانشگاه انجام گرفت و در تعمیم نتایج آن به سایر افراد و گروه های سنی باید احتیاط کرد. لذا پیشنهاد می شود در پژوهش های آتی، گروه های مختلف سنی نیز مورد مطالعه قرار گیرند و نتایج آن با پژوهش حاضر مقایسه شود.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله از مسئولان و دانشجویان دانشگاه شهید مدنی آذربایجان که با حمایت‌های خود زمینه انجام این پژوهش را ممکن ساختند کمال تشکر و قدردانی را داریم.

ملاحظات اخلاقی

مشارکت نویسندگان

همه نویسندگان در تهیه مقاله مشارکت داشته‌اند.

منابع مالی

این مقاله با هزینه شخصی نویسندگان انجام شده است.

تعارض منافع

بنا به اظهار نویسندگان، در این مقاله هیچگونه تعارض منافی وجود ندارد.

پیروی از اصول اخلاقی پژوهش

در این مقاله همه حقوق مرتبط با اخلاق پژوهش رعایت شده است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

- Alvarez, E. C., Kawachi, I., & Romani, J. R. (2017). Family social capital and health—a systematic review and redirection. *Sociology of Health & Illness*, 39(1), 5–29. Doi: 10.1111/1467-9566.12506.
- Bahadorikhosroshahi, J., Hashemi Nosrat abad, T., Babapur Kheyroddin, J. (2015). The Relationship between Social Capital and Psychological Well-being among the Students of Tabriz University. *Social Cognition*, 3(2), 44-54. (In Persian)
- Beitel, M., Wald, L. M., Midgett, A., Green, D., Cecero, J. J., Kishon, R., & Barry, D. T. (2015). Humanistic experience and psychodynamic understanding: empirical associations among facets of self-actualization and psychological mindedness. *Person-Centered and Experiential Psychotherapies*, 14(2), 137–148. <https://doi.org/10.1080/14779757.2014.981653>
- Compton, W. C. (2018). Self-Actualization Myths: What Did Maslow Really Say? *Journal of Humanistic Psychology*, S. 1–18. <https://doi.org/10.1177/0022167818761929>
- Cooper, C. D. (2005). Just joking around? Employee humor expression as an ingratiation behavior. *Academy of management review*, 30(4), 765-776. <https://doi.org/10.5465/AMR.2005.18378877>
- De Klerk, J. J. (2008). The High impact leader: Moments matter in accelerating authentic leadership development. *The Southern African Journal of Entrepreneurship and Small Business Management*, 1(1), 94-101. <https://doi.org/10.4102/sajesbm.v1i1.10>
- De Zúñiga, H. G., Barnidge, M., & Scherman, A. (2017). Social media social capital, offline social capital, and citizenship: Exploring asymmetrical social capital effects. *Political Communication*, 34(1), 44–68. DOI: 10.1080/10584609.2016.1227000
- Duff, J., Rubenstein, C., & Prilleltensky, I. (2016). Humanistic experience and psychodynamic understanding: empirical associations among facets of self-actualization and psychological mindedness. *Humanistic Psychologist*, 44(2), 127–141. DOI: 10.1080/14779757.2014.981653
- Ellison, N. B., Vitak, J., Gray, R., & Lampe, C. (2014). Cultivating social resources on social network sites: Facebook relationship maintenance behaviors and their role in social capital processes. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 19(4), 855–870. <https://doi.org/10.1111/jcc4.12078>

- Eom, C. S., Shin, D. W., Kim, S. Y., Yang, H. K., Jo, H. S., Kweon, S. S., Park, J. H. (2013). Impact of perceived social support on the mental health and health-related quality of life in cancer patients: Results from a nationwide, multicenter survey in South Korea. *Psycho-Oncology*, 22(6), 1283–1290. <https://doi.org/10.1002/pon.3133>
- Esmacelkhani, F., Najjarian, B., & Mehrabi Zade Honarmand, M. (2001). Constructing and validating an instrument for measuring self-actualization. *Journal of Human Sciences of Alzahra University*, 11(39), 1-20.
- Fattahpour, M., Fattahpour, M., Moharramzadeh, M., & Sayyedameri, M. (2014). The Relationship of Social and Intellectual Capital with Knowledge Management in Sport and Youth Offices of West and East Azerbaijan Provinces. *Journal of development Management and Evolution*, 1(3), 9-20. (In Persian)
- Feeney, B. C., & Collins, N. L. (2015). A New Look at Social Support: A Theoretical Perspective on Thriving Through Relationships. *Personality and Social Psychology Review*, 19(2), 113–147. <https://doi.org/10.1177/1088868314544222>
- Ford, G. G., & Procidano, M. E. (1990). the Relationship of Self-Actualization To Social Support, Life Stress, and Adjustment. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 18(1), 41–51. <https://doi.org/10.2224/sbp.1990.18.1.41>
- French, S., & Joseph, S. (1999). Religiosity and its association with happiness, purpose in life, and self-actualisation. *Mental Health, Religion & Culture*, 2(2), 117–120. <https://doi.org/10.1080/13674679908406340>
- Glozah, F. N., & Pevalin, D. J. (2017). Psychometric Properties of the Perceived Social Support from Family and Friends Scale: Data from an Adolescent Sample in Ghana. *Journal of Child and Family Studies*, 26(1), 88–100. <https://doi.org/10.1007/s10826-016-0535-1>
- Grudišova, E. G., Paštukhova, D. A., Slinkov, A. M., Slinkova, O. K., & Melnikov, T. N. (2019). Study of self-actualization needs of Russian students as a factor of competitiveness in the labor market. *Espacios*, 40(26), 1–11. <https://doi.org/10.1080/14779757.2014.981653>
- Kenrick, D. T. (2017). Self-Actualization, Human Nature, and Global Social Problems: I. Foundations. *Society*, 54(6), 520–523. <https://doi.org/10.1007/s12115-017-0181-2>

- Kermani, Z. (2009). *[Investing the role of hope in relation between perceived social support and meaning of life with suicide ideation]* [MA. Thesis]. Tehran: Shahid Beheshti University. (In Persian)
- Lee, C., Dickson, D. A., Conley, C. S., & Holmbeck, G. N. (2014). A Closer Look at Self-Esteem, Perceived Social Support, and Coping Strategy: A Prospective Study of Depressive Symptomatology Across the Transition to College. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 33(6), 560–585. <https://doi.org/10.1521/jscp.2014.33.6.560>
- Lin, N., Dean, A., & Ensel, W. M. (Eds.). (2013). *Social support, life events, and depression*. Academic Press.
- Najafi, M., & Baseri, A. (2018). Relationship of Perceived Social Support and Self-actualization with Life Expectancy in the Elderly in Tehran. *J Educ Community Health*, 4(4), 56-64. (In Persian)
- Poorsheikhali, F., & Alavi, H. R. (2015). Correlation of Parents' Religious Behavior with Family's Emotional Relations and Students' Self-actualization. *Journal of Religion and Health*, 54(1), 235–241. <https://doi.org/10.1007/s10943-013-9809-8>
- Portes, A. (2014). Downsides of social capital. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 111(52), 18407–18408. <https://doi.org/10.1073/pnas.1421888112>
- Reid, G. M., Holt, M. K., Bowman, C. E., Espelage, D. L., & Green, J. G. (2016). Perceived Social Support and Mental Health among First-Year College Students with Histories of Bullying Victimization. *Journal of Child and Family Studies*, 25(11), 3331–3341. <https://doi.org/10.1007/s10826-016-0477-7>
- Rueger, S. Y., Malecki, C. K., Pyun, Y., Aycocock, C., & Coyle, S. (2016). A meta-analytic review of the association between perceived social support and depression in childhood and adolescence. *Psychological Bulletin*, 142(10), 1017–1067. <https://doi.org/10.1037/bul0000058>
- Saegert, S., & Carpiano, R. M. (2017). *Social support and social capital: A theoretical synthesis using community psychology and community sociology approaches*. In M. A. Bond, I. Serrano-Garcia, C. B. Keys, & S. Marybeth (Eds.), *APA handbook of community psychology: Theoretical foundations, core concepts, and emerging challenges* (Vol. 1, pp. 295-314). Washington DC: American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/14953-014>

- Sarason, B. R., Sarason, I. G., & Pierce, G. R. (Eds.). (1990). *Social support: An interactional view*. New York: Wiley.
- Sayyadi, G. A. (2010). *[Study of Relationship between Social capital and organizational case study of Tehran university experts]* [MA. Thesis]. Tehran: Tehran university. (In Persian).
- Sumerlin, J. R. (1997). Self-actualization and hope. *Journal of Social Behavior and Personality*, 12(4), 1101–1110.
- Zanjani, S., Fegghi Farahmand, N. (2013). The Relationship Between the Components of Social Capital, Social Security and Social Welfare (Case Study: Tabriz families). *East police Azarbaijan science*, 3(8), 45-69. (In Persian)
- Zimet, G. D., Dahlem, N. W., Zimet, S. G., & Farley, G. K. (1988). The Multidimensional Scale of Perceived Social Support. *Journal of Personality Assessment*, 52(1), 30–41. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa5201_2

